

Таким чином, сучасні методи системного та граничного (маржинального) аналізу слугують корисним та ефективним засобом перспективної оцінки тенденцій зміни фінансових результатів підприємств швейної промисловості. Тому їх подальше удосконалення і практичне впровадження дозволить управлінцям визначити стратегію досягнення бажаного рівня прибутковості та прийняття ефективних управлінських стратегічних рішень.

Список використаних джерел:

1. Алеванова С. В. Маржинальный анализ как эффективный метод выбора управленческих решений / С. В. Алеванова, В. В. Куренная [Электронный ресурс] // Научный журнал КубГАУ. – 2012. – № 80 (06). – 2012 / . – Режим доступа: <http://ei.kubagro.ru/2012/06/pdf/15.pdf>.
2. Бланк И. А. Управление прибылью / И. А. Бланк. – [3-е изд.]. – М. : Ника-Центр, 2007. – 768 с.
3. Бычкова С. М. Маржинальный анализ в бюджетировании / С. М. Бычкова, Л. Ю. Янданов // Финансовый учет и аудит. – 2005. – №2. – С.68–75.
4. Герасим П. М. Курс фінансового обліку: навч. посіб. / П. М. Герасим, Г. П. Журавель, П. Я. Хомин. – К. : Знання, 2007. – 566 с.
5. Голов С. Ф. Управлінський облік / С. Ф. Голов. – К. : Лібра, 2003. – 704 с.
6. Крылов Э. И. Анализ финансовых результатов, рентабельности и себестоимости продукции : учеб. пособие / Э. И. Крылов, В. М. Власова, И. В. Журавкова. – М. : Финансы и статистика, 2005. – 720 с.
7. Кулинич М. Б. Особливості маржинального аналізу прибутку і його використання під час прийняття рішень / М. Б. Кулинич // Науковий вісник ВНУ ім. Л. Українки. – 2010. – С. 146–148.
8. Основные подходы к проведению анализа финансового состояния предприятия [электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.klubok.net.print.php?sid=839>.
9. Прохар Н. В. Напрями вдосконалення управлінського обліку в рослинництві / Н. В. Прохар // Тези доповіді Міжнародної науково-практичної конференції «Облік і контроль на підприємствах АПК: стан та перспективи розвитку» – К. : КНЕУ, 2007. – С. 144–147.
10. Райсберг Б. А. Современный экономический словарь / Б. А. Райсберг, Л. Ш. Лозовська, Е. Б. Стародубцева. – [2-е изд., испр.]. – М. : ИНФРА-М. – 476 с.
11. Репин В. В. Бизнес-процессы. Моделирование, внедрение, управление / В. В. Репин. – М. : Издательство: Манн, Иванов и Фербер, 2013. – 512 с.
12. Репин В. В. Процессный подход к управлению. Моделирование бизнес-процессов / В. В. Репин, В. Г. Елиферов. – М. : РИА «Стандарты и качество», 2004. – 398 с.
13. Сухинина В. В. Анализ затрат и принятие управленческих решений учебн. пособ. / В. В. Сухинина; Самар. гос. техн. ун-т. – С. ; 2006. – 92 с.
14. Хорнгрен Ч. Т. Бухгалтерский учет: управленческий аспект / Чарльз Т. Хорнгрен, Джордж Фостер ; пер. с англ.; под ред. Я. В. Соколова. – М. : Финансы и статистика, 2004. – 416 с.

УДК 658.012.1

Г.М. Терен,

Чернівецький національний університет ім. Ю.Федьковича,
м. Чернівці

**ДО ПИТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АНАЛІЗУ
ЛІКВІДНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ**

Анотація

Досліджується інформаційне забезпечення аналізу ліквідності сільськогосподарських підприємств. Зазначається, що наявність інформації про рівень ліквідності підприємства, стан та динаміку факторів, що його зумовили, є однією з передумов попередження зниження ліквідності. Обґрунтовуються функції інформаційного забезпечення: інформативна, орієнтуюча, комунікативна, організаційна, управлінська. Для цілісного розкриття змісту інформаційного забезпечення аналізу ліквідності використовується системний підхід. Інформаційне забезпечення представлено як систему; як підсистему інформаційного забезпечення управління підприємством;

як один з методологічних елементів аналізу ліквідності. Пропонується як джерело аналізу ліквідності сільськогосподарських підприємств використовувати не тільки баланс (звіт про фінансовий стан) та звіт про рух грошових коштів, а всю систему інформації про стан та динаміку факторів, що зумовлюють рівень ліквідності сільськогосподарського підприємства.

Ключові слова: ліквідність; аналіз; інформаційне забезпечення; система; елемент.

Г.М. Терен,

Черновицкий национальный университет им. Ю.Федьковича, г. Черновцы

**К ВОПРОСУ ИНФОРМАЦИОННОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ АНАЛИЗА
ЛИКВИДНОСТИ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ**

Аннотация

Исследуется информационное обеспечение анализа ликвидности сельскохозяйственных предприятий. Отмечается, что наличие информации об уровне ликвидности предприятия, состоянии и динамике факторов, которые его обусловили, является одной из предпосылок предупреждения снижения ликвидности. Обосновываются функции информационного обеспечения: информативная, ориентирующая, коммуникативная, организационная, управленческая. Для целостного раскрытия содержания информационного обеспечения анализа ликвидности используется системный подход. Информационное обеспечение представлено как систему; как подсистему информационного обеспечения управления предприятием; как один из методологических элементов анализа ликвидности. Предлагается в качестве источников анализа ликвидности сельскохозяйственных предприятий использовать не только баланс (отчет о финансовом состоянии) и отчет о движении денежных средств, а всю систему информации о состоянии и динамике факторов, обуславливающих уровень ликвидности сельскохозяйственного предприятия.

Ключевые слова: ликвидность; анализ; информационное обеспечение; система; элемент.

Halyna M. Teren,

Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University, Chernivtsi

ON THE ISSUE OF INFORMATIVE SUPPLY OF FARMS LIQUIDITY

Annotation

Farms liquidity analysis is studied. It is reported that the availability of information on the level of liquidity of the company, the state and dynamics of the factors that led to it is one of prerequisites for prevention of lower liquidity. Information support functions are substantiated: informative, directing, communication, organizational, managerial. For holistic disclosure of the contents of information supply for the analysis of liquidity a systematic approach is used. Information support is represented as a system; as a subsystem of enterprise information management; as one of the elements of the methodological analysis of liquidity. as a source of farms liquidity analysis it is proposed to use not only balance sheet (statement of financial position) and a statement of cash flows, but the whole system of information on the status and dynamics of the factors that contribute to the liquidity of the agricultural enterprise.

Keywords: liquidity; analysis; information provision; system; element.

Постановка проблеми. У наш час суб'єкти господарювання функціонують в умовах нестабільного економічного і політичного зовнішнього середовища, а для сільськогосподарських підприємств додається ще й завжди присутня імовірність порушення сільськогосподарського виробничого процесу внаслідок дії природних факторів. Це одна з причин існування високого ризику погіршення фінансового стану підприємства і рівня його ліквідності зокрема.

Оскільки інформація є організаційним початком будь-якої цілеспрямованої дії, то необхідна умова розробки превентивних заходів щодо зниження рівня ліквідності – це наявність інформації про стан та динаміку зміни факторів, які його зумовлюють. Це, в свою чергу, передбачає раціонально організовану систему інформаційного забезпечення аналізу ліквідності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед науковців, які розглядали у своїх працях інформаційне забезпечення аналізу, зауважимо І. О. Бланка, І. П. Босак, Є. М. Палигу, М. Г. Чумаченка, М. А. Болюха, В. З. Бурчевського, М. І. Горбатка, В. В. Ковальова, М. П. Денисенка, Т. С. Голубєву, І. В. Колос, М. І. Баканова. Вчені наводять основоположні аспекти інформаційного забезпечення аналізу.

Нерозв'язані раніше частини загальної проблеми. Високо оцінивши результати досліджень науковців у сфері аналізу ліквідності, необхідно зазначити, що на даний момент часу у науковій літературі не достатньо відображаються особливості інформаційного забезпечення аналізу ліквідності сільськогосподарських підприємств.

Формулювання цілей статті. Обґрунтувати систему інформаційного забезпечення аналізу ліквідності сільськогосподарського підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. І. О. Бланк вважає, що інформаційна система (або система інформаційного забезпечення) – це функціональний комплекс, що забезпечує процес цілеспрямованого підбору відповідних інформативних показників, необхідних для здійснення аналізу, планування й підготовки ефективних оперативних управлінських рішень з усіх аспектів фінансової діяльності [1, с. 25].

І. П. Босак та Є. М. Палига [2] трактують інформаційне забезпечення як наявність інформації, необхідної для управління економічними процесами, що містяться в базах даних інформаційних систем. Під інформаційними системами розуміють системи зберігання, обробки, перетворення й оновлення інформації з використанням комп'ютерної та іншої техніки.

М. Г. Чумаченко, М. А. Болюх, В. З. Бурчевський, М. І. Горбаток трактують інформаційне забезпечення як процес забезпечення інформацією, сукупність форм документів, нормативної бази та реалізованих рішень щодо обсягів, розміщення та форм існування інформації, яка використовується в інформаційній системі в процесі її функціонування [3, с. 142].

В. В. Ковальов вважає, що інформаційне забезпечення системи управління підприємством – сукупність інформаційних ресурсів (інформаційна база) і способів їх організації, необхідних і придатних для реалізації аналітичних процедур, що забезпечують фінансово-господарську діяльність підприємства [4, с. 183].

М. П. Денисенко, Т. С. Голубєва, І. В. Колос [5] під інформаційним забезпеченням розуміють сукупність даних і організацію їх введення, обробку, збереження і накопичення, пошук, а також поширення в межах компетенції зацікавленим особам у зручному для них вигляді.

Беззаперечно, кожне з наведених визначень інформаційного забезпечення аналізу має раціональні ідеї і відображає економічний зміст інформаційного забезпечення аналізу ліквідності з ключових позицій. Однак для більш цілісного уявлення про інформаційне забезпечення варто використати функціональний і системний підходи.

Реалізуючи функціональний підхід до інформаційного забезпечення аналізу ліквідності підприємства та виходячи з вищенаведених визначень, можна виділити інформативну, орієнтуючу, комунікативну, організаційну та управлінську функції інформаційного забезпечення аналізу ліквідності підприємства.

Зміст інформативної функції полягає у наданні знань, відомостей про рівень і динаміку ліквідності підприємства та зміну факторів, що її зумовлюють. Орієнтуюча функція реалізується у формі цільового рівня ліквідності. Тобто, це кількісні (загальноприйняті нормативні значення коефіцієнтів ліквідності) та якісні (умови балансу ліквідності) орієнтири на «шляху» досягнення бажаного рівня ліквідності. Комунікативна функція інформаційного забезпечення аналізу ліквідності проявляється у зв'язку керуючої і керованої підсистеми управління ліквідністю та у поєднанні інтересів суб'єктів аналізу ліквідності. Організаційна функція полягає у тому, що саме інформація є первинною ланкою у функціональній залежності "інформація – рішення – дія", оскільки вона є організуючим початком будь-якої цілеспрямованої діяльності. Управлінська функція інформаційного забезпечення аналізу ліквідності проявляється у тому, що інформація – це підстава для підготовки, прийняття та реалізації управлінських рішень у сфері управління ліквідністю.

Всі функції інформаційного забезпечення аналізу ліквідності взаємопов'язані і в поєднанні у підсумку сприяють ефективному управлінню рівнем ліквідності підприємства.

Для цілісного уявлення про досліджуваний об'єкт у процесі пізнання використовують системний підхід. Згідно з ним, інформаційне забезпечення аналізу ліквідності можна представити як систему (рис. 1), підсистему інформаційного забезпечення управління підприємством (рис. 2) та один з методологічних елементів аналізу ліквідності (рис. 3).

Інформаційне забезпечення як система складається з інформаційних ресурсів, інформаційних потоків і технічного забезпечення.

*Рис. 1. Інформаційне забезпечення як система**

*Джерело: розробка автора

Інформаційні ресурси: 1) сукупність документів у інформаційних системах (бібліотеках, архівах, банках даних тощо); 2) організована сукупність інформаційних продуктів певного призначення, що необхідні для забезпечення інформаційних потреб громадян, суспільства, держави у певній сфері життя чи діяльності.

Інформаційний продукт (продукція):

1) документована інформація, яка підготовлена і призначена для задоволення потреб користувачів;

2) документована інформація, яку підготовлено відповідно до потреб користувачів і яка призначена чи застосовується для задоволення потреб користувачів;

3) створена виробником сукупність документованої інформації, відомостей, даних і знань, яка призначена для забезпечення інформаційних потреб користувача [6].

Технічне забезпечення – це комплекс технічних засобів, призначених для обробки даних, а саме електронні обчислювальні машини, засоби підготовки даних на машинних носіях, засоби збору і реєстрації інформації, засоби передачі даних за каналами зв'язку, засоби накопичення, збереження даних і видачі результатної інформації, допоміжне устаткування й організаційна техніка.

Інформаційний потік — стабільний рух даних, спрямований від джерела інформації до отримувача, визначений функціональними зв'язками між ними [7], тобто інформаційний потік поєднує в собі інформаційні ресурси, засоби накопичення, обробки, передачі та зберігання інформації.

Створення раціонального потоку інформації повинно спиратись на наступні принципи:

- виявлення інформаційних потреб і способів найбільш ефективного їх задоволення;

- об'єктивність відображення процесів відтворення, розподілу, споживання, використання природних, трудових, матеріальних та фінансових ресурсів;

- єдність інформації, що надходить із різних джерел (бухгалтерського, статистичного та оперативного обліку), а також планових даних, ліквідація дублювання і протиріч у первинній документації;
- оперативність інформації, що забезпечує використання нових засобів зв'язку і впровадження методів дистанційної передачі первинних даних безпосередньо на приймаючий пристрій ЕОМ;
- всебічна обробка первинної інформації на ЕОМ з виведенням на її основі необхідних похідних показників;
- можливе обмеження обсягу первинної інформації і підвищення коефіцієнта її використання;
- кодування первинних даних з метою ефективного використання каналів зв'язку і перетворюючих засобів;
- розробка програм використання і аналізу первинної інформації для конкретних цілей [8, с. 50].

З'ясовуючи місце інформаційного забезпечення аналізу ліквідності в системі інформаційного забезпечення управління (рис. 2), варто зауважити, що інформаційне забезпечення аналізу ліквідності є підсистемою інформаційного забезпечення аналізу фінансового стану, аналізу господарської діяльності й управління підприємством.

*Рис. 2. Місце інформаційного забезпечення аналізу ліквідності в системі інформаційного забезпечення управління**

*Джерело: розробка автора

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ І АУДИТ

Висока роль фінансової інформації в підготовці і прийнятті ефективних управлінських рішень зумовлює високі вимоги до її якості при формуванні інформаційного забезпечення. Система інформаційного забезпечення повинна формуватися і вдосконалюватися відповідно до вимог значущості, повноти, своєчасності, достовірності, зрозумілості, співставності, ефективності.

Що стосується місця інформаційного забезпечення в системі методологічних елементів аналізу ліквідності (рис. 3), то воно є проміжним між системою факторів, що зумовлюють рівень ліквідності і методикою проведення аналізу, тобто між об'єктами пізнання і безпосереднім процесом пізнання.

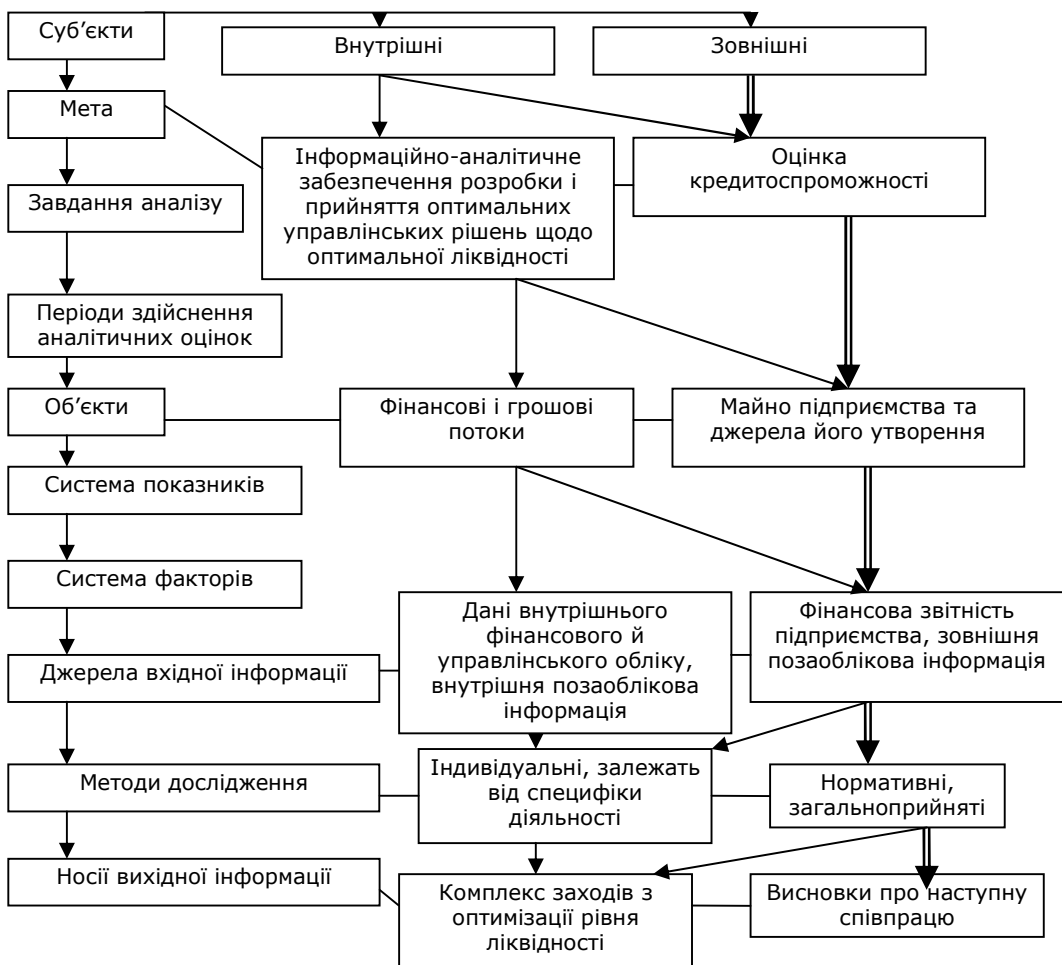

Рис 3. Місце інформаційного забезпечення в системі методологічних елементів аналізу ліквідності*

*Джерело: розробка автора

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ І АУДИТ

Розглядаючи інформаційне забезпечення аналізу ліквідності як елемент системи всього процесу аналізу ліквідності, необхідно виявити всі складові інформаційної бази (джерела інформації) аналізу ліквідності сільськогосподарського підприємства. Для досягнення цього ліквідність варто розглянути через призму факторного підходу, тобто як результат взаємодії системи утворюючих факторів. Відповідно, тоді інформаційне забезпечення аналізу ліквідності слід представити як сукупність джерел інформації про стан і динаміку змін цих факторів (табл. 1).

Таблиця 1

Джерела інформації аналізу ліквідності підприємства*

Фактори	Джерела інформації
	Зовнішні
Податкова політика держави	Податковий кодекс України
Економічна політика держави	Прогнози і програми економічного і соціального розвитку України та окремих її регіонів, програми діяльності Кабінету Міністрів України, цільові програми економічного, науково-технічного і соціального розвитку, а також відповідні законодавчі акти
Кон'юнктура ринку	Результати моніторингу ринку
Кредитна політика постачальників	Договори купівлі-продажу
Погодні умови	Прогнози погоди, рози вітрів, графіки середньодобових температур, діаграми хмарності й опадів
	Внутрішні
Оборотні активи та поточні зобов'язання	Баланс (Звіт про фінансовий стан), Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
Грошові потоки	Звіт про рух грошових коштів, платіжний календар
Обсяги діяльності	Статистична звітність: Форма 37-сг «Сівба та збирання врожаю сільськогосподарських культур, проведення інших польових робіт»; Форма 21-заг «Реалізація сільськогосподарської продукції»; Форма 1-зерно «Наявність і надходження зернових та олійних культур»; Форма 16-сг «Баланс сільськогосподарської продукції»; Форма 29-сг «Підсумки збору врожаю сільськогосподарських культур, плодів, ягід та винограду»; Форма 50-сг «Основні економічні показники роботи сільськогосподарських підприємств»; Форма 21-заг «Реалізація сільськогосподарської продукції»
	Дані обліку: Головна книга рахунки 23 «Виробництво», 26 «Готова продукція», 90 «Собівартість реалізації».
	Оперативна службова інформація про дотримання строків посівів, догляду за посівами та збору врожаю
Забезпеченість сільськогосподарського виробництва основними засобами	Форма 10-мех «Наявність тракторів, сільськогосподарських машин і енергетичних потужностей»;
Структура посівних площ	Форма 4-сг «Посівні площі сільськогосподарських культур під урожай»;
Меліоративні заходи	Форма 9-б-сг «Внесення мінеральних, органічних добрив, гіпсування та вапнування ґрунтів під урожай»;

*Джерело: розробка автора

Згідно з найпоширенішими методиками, для аналізу ліквідності (ретроспективного) найчастіше використовують дані балансу (звіту про фінансовий стан) підприємства та звіту про рух грошових коштів.

Баланс (звіт про фінансовий стан) – елемент фінансової звітності, що містить інформацію про розмір, склад та динаміку майна підприємства та джерел його утворення за звітний період.

Звіт про рух грошових коштів – форма фінансової звітності, що відображає залишок, рух грошових коштів у розрізі операційної, фінансової та інвестиційної діяльності підприємства.

Інформація, отримана внаслідок аналізу фінансової звітності, є цінною та значущою при прийнятті управлінських рішень, але вона має такі недоліки:

- зведеність – можливою є діагностика лише діяльності підприємства загалом за звітний період, чітко визначений законодавчо;
- історичність – фактичні дані є можливими для оцінювання за кілька днів після завершення звітного періоду та констатують історичний факт, на який не можна вплинути;
- обмеженість – відсутня деталізація за видами економічної діяльності [9, с. 499];
- характеризує ситуацію, що склалася на конкретний момент часу, але не показує за рахунок яких факторів отримані відповідні результати;
- не враховує реальну вартість майна підприємства, оскільки облік його ведеться за ціною придбання;
- спотворюючий вплив на показники звітності має інфляція [10, с. 177].

Для усунення вищезазначених недоліків, як інформаційне забезпечення аналізу ліквідності доцільно використовувати всю систему інформації про стан та динаміку факторів, що формують рівень ліквідності сільськогосподарського підприємства. Це забезпечить можливість діагностики та прогнозування рівня ліквідності, що є необхідною умовою прийняття виважених ефективних управлінських рішень.

Висновки. Отже, інформаційне забезпечення аналізу виконує інформативну, орієнтуючу, комунікативну, організаційну та управлінську функції.

Інформаційне забезпечення аналізу ліквідності – це система, що складається з інформаційних ресурсів, інформаційних потоків і технічного забезпечення; підсистема інформаційного забезпечення управління підприємством та один з методологічних елементів аналізу ліквідності. Ефективно сформована система інформації за факторним підходом створить передумови для результативного факторного аналізу ліквідності, її діагностики та прогнозування.

Список використаних джерел:

1. Бланк І. О. Фінансовий менеджмент: навчальний посібник / І.О. Бланк. – К.: Ельга, 2008. – 724 с.
2. Босак І. П. Інформаційне забезпечення управління підприємством: економічний аспект. / І.П. Босак, Є.М. Палига // Регіональна економіка. – 2007. – №4. – С. 193–195.
3. Економічний аналіз: навчальний посібник / М.А. Болюх, В.З. Бурчевський, М.І. Горбаток та ін. ; за ред. акад. НАНУ, проф. М. Г. Чумаченка. — Вид. 2-ге, перероб. і доп. — К.: КНЕУ, 2003. — 556 с.
4. Ковалев В. В. Финансовый анализ: методы и процедуры / В.В. Ковалев. – М.: Финансы и статистика, 2001. – 560 с.
5. Денисенко М. П. Інформаційне забезпечення інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства / М.П. Денисенко, Т.С. Голубєва, І.В. Колос. // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2009. – №647. – С. 43–49.
6. Ліпкан В. А. Національна безпека України: навчальний посібник [Електронний ресурс] / В.А. Ліпкан. – 2-ге вид. – К.: КНТ, 2009. — 576 с. – Режим доступу: http://pidruchniki.ws/16850303/politologiya/ponyattya_zmist_informatsiyanoi_bezpeki#505.
7. Єжова Л. Ф. Інформаційний маркетинг: навч. посібник [Електронний ресурс] / Л.Ф. Єжова. – К.: КНЕУ, 2002. — 560 с. – Режим доступу: <http://studentbooks.com.ua/content/view/787/44/1/1/#1190>
8. Баканов М. И. Теория экономического анализа: учебник / М.И. Баканов, А.Д. Шеремет. – 4-е изд., доп. и перераб. – М.: Финансы и статистика, 2001. – 416 с.
9. Садовська І. Б. Обліково-інформаційне забезпечення управлінського аналізу / І.Б. Садовська // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2009. – №647. – С. 498–503.
10. Пещанская И. В. Финансовый менеджмент: краткосрочная финансовая политика / И.В. Пещанская. – М.: Издательство «Экзамен», 2006. – 256 с.